RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE GMINY ŁAPY PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców gminy Łapy, wzięło udział 70 osób, spośród których niemal ¾ **74,3%** stanowiły **kobiety**, zaś **25,7%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Taki rozkład odpowiedzi między przedstawicielami poszczególnych płci wskazuje na znaczny współczynnik feminizacji badanych seniorów. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**44,3%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, nieco mniej, tj. **30%** respondentów należało do grupy osób w wieku **60-69 lat**, zaś ¼ **(25,7%)** badanych mieszkańców gminy Łapy, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**. Należy podkreślić, że niełatwym zadaniem jest dotarcie do osób w tzw. wieku czwartym, czyli do osób po 80-tym roku życia. Osoby przeprowadzające ankietę, sprostały temu zadaniu, dbając o to, by głos (opinie) każdej z grup wiekowych seniorów, był w ankiecie obecny.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że zdecydowana większość respondentów **(82,9%)** ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, **11,4%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **5,7%** badanych mieszkańców gminy Łapy. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że respondenci mniej więcej jednakowo licznie reprezentowali dwie grupy. Pierwszą **(55,7%)** są ci, prowadzą **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszkają sami), drugą **(44,3%)** stanowili respondenci **mieszkający ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**.

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w gminie Łapy brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że zdecydowana większość **respondentów (87,1%)** udzieliła na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 41,4% oraz raczej tak: 45,7%). **Przeciwnego** zdania było **5,7% badanych**, zaznaczających odpowiedź raczej nie (nikt nie zaznaczył odpowiedzi zdecydowanie nie). Ponadto **7,1%** rozmówców miało trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedziało: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, i w tym

zakresie badani mieszkańcy wystawili włodarzom gminy Łapy pozytywną ocenę, choć nie była ona tak wysoka jak w przypadku poprzedniego pytania. Okazało się bowiem, że w opinii **67,2%** rozmówców (suma głosów raczej tak: 44,3% i zdecydowanie tak: 22,9%) potrzeby i problemy osób starszych w gminie Łapy **są rozwiązywane i zaspokajane**. **Przeciwnego zdania** było **10%** respondentów wskazujących, że w tym zakresie jest jeszcze raczej (8,6%) lub zdecydowanie (1,4%) wiele do zrobienia. W przypadku tego pytania, odsetek ankietowanych, którzy mieli trudność w zajęciu stanowiska w badanej kwestii (zaznaczając odpowiedź: trudno powiedzieć) wynosił **22,9%**, czyli był ponad trzykrotnie wyższy niż w przypadku pytania poprzedniego. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców gminy Łapy, zdaje się nie zawsze iść w parze z podejmowaniem wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców gminy Łapy sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, wiele zrobiono, by ułatwić osobom starszym dbanie o zdrowie.

Najwięcej badanych, czyli **77,2%** uznało, że w gminie Łapy **zapewniony jest dostęp do podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym (domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy itd.),** zaś **70%** badanych zauważa **wystarczający dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych**. W opinii **65,7%** respondentów na terenie gminy Łapy **nie występują bariery architektoniczne w większości obiektów publicznych**, jak też identyczny odsetek badanych wskazał, że za satysfakcjonujący należy uznać **dostęp do bezpłatnych spotkań i szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia**. Co więcej, respondenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat **dostępu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego (58,6%)**, **możliwości bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia (58,6%)** i co ważne – w opinii **55,7%** badanych**,** mieszkańcy gminy Łapy mają zapewnione **profesjonalne i życzliwe podejście kadry usług zdrowotnych wobec seniorów.**

Niemniej, respondenci zauważyli również obszary wymagające podjęcia działań na rzecz ich zmiany. W pierwszej kolejności, wskazywano na konieczność zadbania o **szybki dostęp do poradni czy oddziałów geriatrycznych (70%),** zaś **64,3%**

badanych zwróciło uwagę na **brak szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych.** Trzecią, co do częstotliwości wskazań była potrzeba **dostępu do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów**, która w opinii **42,9%** ankietowanych nie jest zaspokojona. Badani mieli ponadto trudność w ustosunkowaniu się wobec pytania dotyczącego **spotkań w ramach białych sobót i niedziel na terenach wiejskich, umożliwiających dostęp do porad lekarskich i badań diagnostycznych.** Okazuje się bowiem, że **42,9%** z nich potrzebę tę uznało za zaspokojoną w stopniu niewystarczającym, zaś **41,4%** wyraziło zdanie przeciwne.

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. Wśród licznych wskazań w opinii badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych. Wśród innych palących potrzeb znalazły się: zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych, dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych, czy też do bezpłatnych spotkań i szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia. Wielu badanych zgłaszało pilną potrzebę poprawienia dostępu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego czy też dostępu do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do osób starszych. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby nie mają przymiotu „skomplikowanych" i są ponadto umocowane w katalogu podstawowych praw człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy gminy Łapy wskazali na liczne aktywności organów decyzyjnych na rzecz zaspokojenia poszczególnych potrzeb osób starszych, które podniosły poziom ich bezpieczeństwa. Szczególnie często wskazywaną była potrzeba **dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję.** Zdaniem **75,7%** badanych jest ona zaspokojona w stopniu satysfakcjonującym. Dalej, **70%** badanych wskazało, że władze samorządowe zadbały o **wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze,** zaś **55,7%** wyraziło opinię, iż na terenie gminy Łapy ma miejsce **wykorzystanie autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością.** Dokładnie połowa badanych **(50%)** uznała za zaspokojony na wystarczającym poziomie **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie**, zaś **42,9%** w podobny sposób oceniło **dostęp do telefonu zaufania.**

Wśród analizowanych potrzeb znalazły się dwie, które w opinii badanych powinny być przedmiotem szczególnej uwagi odpowiednich jednostek samorządowych. Była to **możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony,** która w opinii **57,1%** badanych nie jest zaspokojona. Nieco mniej badanych, tj. **42,8%** wskazało na konieczność zaspokojenia potrzeby, którą jest **dostęp do bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach**.

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. I jak się okazało, mimo pozytywnych opinii respondentów na temat dostępności oferty szkoleniowej, badani wskazywali na konieczność podejmowania dalszych działań w tym zakresie. Sygnalizowali m.in. potrzebę zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również możliwość korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony czy też wykorzystanie autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością. Wydaje się zatem, że mieszkańcy gminy Łapy, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy gminy Łapy, wskazali, że każdy z diagnozowanych obszarów, doczekał się ich zdaniem, stosownych działań właściwych organów, co w efekcie doprowadziło do zaspokojenia potrzeb najstarszych mieszkańców gminy w tym zakresie.

Okazało się bowiem, że zdaniem **84,3%** respondentów, mieszkańcy gminy mają **możliwość korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się, 77,1% badanych pozytywnie oceniło dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji** pomocy i świadczonych przez nie usługach, a nieco mniej, tzn. **74,3%** wskazała na istniejącą **możliwość uzyskania pomocy finansowej lub rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej.** Respondenci byli też przekonani co do tego, że na terenie gminy istnieje **dostęp do wolontariatu rówieśniczego (62,9% wskazań)**, **do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych (57,1%),** zaś **52,9%** ankietowanych nie ma zastrzeżeń wobec stopnia zaspokojenia

potrzeby, którą jest **dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących.**

Badani mieszkańcy gminy Łapy wyrazili również przekonanie, że należałoby osobom starszym umożliwić **korzystanie z osiedlowych punków samo-pomocowych**, gdyż w opinii **44,3%** potrzeba ta nie jest zaspokojona. Respondenci mieli też trudność z ustosunkowaniem się wobec kwestii **dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego**. W opinii **40%** badanych potrzeba ta jest zaspokojona, choć **32,9%** zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć.

Co zdaniem badanych mieszkańców gminy Łapy, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była konieczność zapewnienia dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych oraz dofinansowania do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego. Równie często pojawiało się wskazanie dotyczące zwiększenia możliwości korzystania z osiedlowych punktów samopomocowych i rozwijania wolontariatu rówieśniczego. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę podjęcia działań na rzecz zwiększenia dostępności do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz bezpłatnych leków dla osób potrzebujących.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców gminy Łapy, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, w wielu aspektach jest zadowalające i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom.

Potrzebą pozytywnie ocenioną przez **84,3%** badanych **była możliwość aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**. Nieco rzadziej (**81,4%),** jako zaspokojona została uznana potrzeba, którą jest **możliwość korzystania z oferty Klubu Seniora mającego propozycje działań również dla mężczyzn,** zaś **71,4%** ankietowanych pozytywnie oceniło **możliwość korzystania z działań międzypokoleniowych.** Wśród innych odpowiedzi wskazujących, że włodarze gminy Łapy zauważają potrzeby osób starszych, znalazła się m.in. pozytywna opinia na temat **możliwości korzystania z oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach (64,3% wskazań), udzielanie wsparcia działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów**

(61,4%), dalej - **możliwość korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach (55,7%), możliwość korzystania z lokalnych grup wsparcia (48,6%)** czy też **ze świetlic osiedlowych i wiejskich (45,7%).**

Co w opinii badanych wymaga podjęcia niezbędnych działań? Najczęściej badani wskazywali na potrzebę zwiększenia **dostępu do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia (38,6%),** przy czym, **37,1%** badanych miało problem z zajęciem jednoznacznego stanowiska w tej sprawie i zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć. Problematyczny w jednoznacznej ocenie był też **dostęp do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii.** W opinii **42,8**% badanych jest on zapewniony, choć **38,6%** było przeciwnego zdania.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia dostępu do lokalnych grup wsparcia oraz świetlic osiedlowych i wiejskich. Zdaniem niektórych badanych władze gminy powinny zatroszczyć się o dostęp do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych oraz uwzględnić w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych był obszar potrzeb w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców gminy Łapy, uzyskała wystarczającą uwagę odpowiednich jednostek. Badani większość potrzeb odnoszących się do komunikacji, uznali za zaspokojone i to w satysfakcjonującym stopniu.

Przykładowo, **78,6%** respondentów zajęło stanowisko zgodnie z którym, w gminie Łapy zapewniony jest **łatwy i szybki dostęp do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy ogłoszeń,** dalej – **77,1%** wyraziło przekonanie, że starsi wiekiem mieszkańcy gminy Łapy posiadają **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety,** jak też identyczny odsetek ankietowanych jest przekonanych co do tego, że **przekazywane informacje napisane są prostym i zrozumiałym językiem**. Pozytywnie został też oceniony przez **75,7%** badanych **przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową**

i instytucjami działającymi na rzecz seniorów oraz dostęp **rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych (47,1% wskazań).** W opinii respondentów, obszarami, które wymagają poprawy są przede wszystkim **możliwość współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach - 51,4%** badanych uważa, że potrzeba ta nie jest zaspokojona, zaś odpowiedź dotycząca **dostępu osób starszych do strony internetowej im dedykowanej,** podzieliła respondentów. **37,1**% z nich wyraziło przekonanie, że należy podjąć działania na rzecz zwiększenia dostępu seniorów do strony internetowej im dedykowanej, a tylko kilka procent mniej, tzn. **34,4%** uznało potrzebę tę za zaspokojoną.

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: dostęp do gazety czy strony internetowej im dedykowanej. Wielu badanych zwracało uwagę na konieczność zadbania o łatwy i szybki dostęp do informacji w postaci tablicy ogłoszeń oraz usprawnienie sposobu komunikacji między władzą samorządową i organizacjami działającymi na rzecz osób starszych a osobami starszymi. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców gminy Łapy, zawsze mógłby być lepszy. Wynika z powyższego, iż w opinii mieszkańców gminy Łapy, dobra jakościowo komunikacja może realnie przyczynić się do rozwiązania problemów pojawiających się w codzienności osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Analizując uzyskane dane można powiedzieć, że dwie agendy społeczne uzyskały najwyższą częstotliwość wskazań. Były to bezkonkurencyjnie **samorządy powiatowe i gminne oraz inne jednostki organizacyjne** z wynikiem **90%** wskazań oraz **rodzina**, na którą wskazało **65,7%** badanych. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w opinii **37,1%** badanych odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb osób starszych należałoby powierzyć **organizacjom pozarządowym**, zaś **32,9%** wyraziło pogląd, iż doskonale sprawdziłaby się w tym zakresie **specjalnie zatrudnione osoby.** Dokładnie co piąty badany **(20%)** był zdania, iż zaspokojeniem potrzeb osób starszych powinna zająć się **Rada Seniorów**, zaś **15,7%** upatruje potencjał w **środowisku lokalnym**, **np. w sąsiadach, znajomych.**

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Łapy, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, uzyskało wystarczającą uwagę władz samorządowych i zostało zaspokojonych. Są jednak i takie, które wymagają podjęcia

stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców gminy. Zadanie to w opinii respondentów spoczywa na barkach wielu podmiotów. Mądre połączenie zasobów samorządowych i rodzinnych oraz tych tworzonych przez organizacje pozarządowe, może stanowić skuteczną receptę na liczne wyzwania generowane postępującym procesem starzenia się ludności gminy Łapy.